

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 420/2018 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen avustajakoiratoiminnan kehittämistä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Anne Louhelaisen /sin näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 420/2018 vp:

Mihin toimiin hallitus ryhtyy avustajakoiran saannin jonojen purkamiseksi ja tarvittavan rahoituksen turvaamiseksi ja

aikooko hallitus jatkaa apuvälineasiantuntijaryhmän edellyttämää työtä avustajakoirien luovutusperusteiden määrittämiseksi, jotta myös fyysisesti vammaiset avustajakoirien tarvitsijat saavat vastaavan tuen kuin näkövammaiset opaskoiran käyttäjät?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen ja Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutuksesta (1363/2011) mukaan lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineinä luovutettavien välineiden, laitteiden, tarvikkeiden, tietokoneohjelmien sekä muiden ratkaisujen tarkoituksena on edistää potilaan kuntoutumista, tukea, ylläpitää tai parantaa toimintakykyä jokapäiväisissä toiminnoissa taikka ehkäistä toimintakyvyn heikentymistä.

Asetus kuvaa periaatteet, joita apuvälineitä annettaessa noudatetaan. Apuvälineen tarve on arvioitava käyttäjälähtöisesti, oikea-aikaisesti ja yksilöllisesti. Tarpeen arvioinnissa on otettava huomioon potilaan toimintakyky, elämäntilanne ja elinympäristön apuvälineen toimivuudelle asettamat vaatimukset.

Asetuksen perustelumuistiossa kuvataan yksityiskohtaisemmin apuvälineiden luovutuksen perusteita ja tarpeen arviointia. Perustelumuistiossa mainitaan mm. eräitä erikoissairaanhoidosta luovutettavia apuvälineitä. Muistioon on kirjoitettu: ”Nykyisen käytännön mukaan näkövammaisten opaskoiria myönnetään lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineenä. Säännöksen sanamuoto mahdollistaa käytännön jatkamisen ja myös avustajakoirien myöntämisen sairaanhoitopiiriin myöntämiskäytäntöjen mukaan”.

Suomen lainsäädännössä ei ole annettu apuvälineestä tarkkaa määritelmää. Kansainväliset standardit määrittelevät apuvälineet eri tavoin laitteiksi eikä määritelmä sisällä elävää olentoa. Vaikka opaskoira ei näiden mukaan ole apuväline, niin näkövammaisille myönnettävien opaskoerien käyttötarkoitus ja tehtävät ovat vakiintuneet osaksi näkövammaisille tarjottavaa tukea, ja niiden luovutus on käytännössä toteutettu apuvälinekeskusten kautta. Avustajakoirien käyttö, koirien

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 420/2018 vp

koulutus- ja luovutuskäytännöt eivät ole samalla tavoin vakiintuneita toimintakäytäntöjä. Avustajakoirien vaikutuksia verrattuna samaan käyttötarkoitukseen tarjolla oleviin apuvälineisiin ei ole kattavasti selvitetty, ja yksilötasolla tarpeen ja hyötyjen arviointi on vakiintumatonta. Sairaanhoidopiirien apuvälinetyöryhmä ei ole toistaiseksi löytänyt lääketieteellisiä perusteita ottaakseen kantaa avustajakoirien käyttöön.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa ei ole lueteltu luovutettavia apuvälineitä tai ratkaisuja. Lainsäädäntö jättää sairaanhoidopiirien harkintaan sen, mitkä lääkinnällisen kuntoutuksen tarpeeseen vastaavat ratkaisut kuuluvat apuvälineenä luovutettaviin vaihtoehtoihin. Lainsäädäntö ei velvoita sairaanhoidopiirejä opas- tai avustajakoirien luovutukseen, mutta ei myöskään estä niiden luovuttamista silloin, kun se on arvioitu lääketieteellisesti tarpeelliseksi ja käyttäjän tilanteessa parhaiten soveltuvaksi ratkaisuksi.

Syyskuussa 2018 ilmestynyt apuvälinetyöryhmän laatima suositus lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineistä pohjautuu ajantasaiseen tietoon ja asiantuntijoiden näkemykseen. Sosiaali- ja terveysministeriö ei pidä tässä vaiheessa tarpeellisena käynnistää erillisiä hankkeita tai selvityksiä avustajakoiria koskien. Apuvälinetyöryhmä päivittää suositusta puolivuositain, ja ministeriö seuraa alan kehitystä. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA) päättää rahoituksen antamisesta avustajakoiratoimintaan omien perusteidensa mukaisesti.

Helsingissä 6.11.2018

Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko